

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ ЯК ОСНОВА ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ХОЛІСТИЧНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ

© 2020 ЧОБІТОК В. І.

УДК 658.014.1.011
JEL Classification: B40

Чобіток В. І.

Методологія наукового пізнання як основа інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств

Мета статті – формування методології наукового пізнання як основи інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств у сучасних умовах господарювання. У статті визначено, що в сучасних умовах господарювання значний успіх розвитку сучасних підприємств забезпечують фахівці, які володіють інтелектом. У цих умовах особливо актуалізуються ресурси, насамперед сконцентровані в рамках інтелектуальних можливостей людини, що обґрунтовано розглядаються як інтелектуальний базис модернізації економіки на основі інноваційних рішень. В результаті проведеного дослідження розглянуто основні функції науки. У статті запропоновано методологію наукового пізнання як основу інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств, що вирішує ряд властивих задач: розробка і використання методів у дослідженнях; аналіз методологічних парадигм в історії економічної думки; вивчення етапів економічного дослідження, включаючи розкриття механізмів «наукового відкриття» в інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств; аналіз проблеми істини, дослідження її критеріїв і способів підтвердження; дослідження ролі методології наукового пізнання в системі загальної методології соціальних і природних наук; вивчення світоглядних стандартів і ідеалів інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств.

Ключові слова: інтелектуалізація, управління підприємствами, холістичний розвиток підприємства, методологія.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-1-234-240>

Рис.: 3. **Бібл.:** 10.

Чобіток Вікторія Іванівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та організації діяльності суб'єктів господарювання, Українська інженерно-педагогічна академія (вул. Університетська, 16, Харків, 61003, Україна)

E-mail: vika_chobitok@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5272-388X>

УДК 658.014.1.011
JEL Classification: B40UDC 658.014.1.011
JEL Classification: B40

Чобіток В. И. Методология научного познания как основа интеллектуализации управления холлистическим развитием предприятий

Цель статьи – формирование методологии научного познания как основы интеллектуализации управления холлистическим развитием предприятий в современных условиях хозяйствования. В статье определено, что в современных условиях хозяйствования значительный успех развития современных предприятий обеспечивают специалисты, обладающие интеллектом. В данных условиях особенно актуализируются ресурсы, прежде всего сконцентрированные в рамках интеллектуальных возможностей человека, которые обоснованно рассматриваются в качестве интеллектуального базиса модернизации экономики на основе инновационных решений. В результате проведенного исследования рассмотрены основные функции науки. В статье предложена методология научного познания как основа интеллектуализации управления холлистическим развитием предприятий, которая решает ряд присущих задач: разработка и использование методов в исследованиях; анализ методологических парадигм в истории экономической мысли; изучение этапов экономического исследования, включая раскрытие механизмов «научного открытия» в интеллектуализации управления холлистическим развитием предприятий; анализ проблемы истины, исследование ее критериев и способов подтверждения; исследование роли методологии научного познания в системе общей методологии социальных и естественных наук; изучение мировоззренческих стандартов и идеалов интеллектуализации управления холлистическим развитием предприятий.

Ключевые слова: интеллектуализация, управление предприятиями, холлистическое развитие предприятия, методология.

Рис.: 3. **Библ.:** 10.

Chobitok V. I. The Methodology of Scientific Cognition as the Basis for Intellectualization of Management of Enterprise Holistic Development

The aim of the article is the formation of the methodology of scientific cognition as the basis for intellectualization of management of enterprise holistic development under the current economic conditions. The article establishes that, in the modern business environment, a significant progress in the development of enterprises is provided by specialists that are intelligent. Against this background, resources are of especial importance, primarily those concentrated within intellectual capabilities of man, which are reasonably considered as the intellectual basis for modernizing the economy through innovative solutions. As a result of the study, the main functions of science are considered. The article proposes a methodology of scientific cognition as the basis for intellectualization of management of enterprise holistic development, which solves a number of relevant problems: development and use of research methods; analysis of methodological paradigms in the history of economic thought; study of the stages of economic research, including the disclosure of the mechanisms of “scientific discovery” in intellectualization of management of enterprise holistic development; analysis of the problem of truth, research of its criteria and methods of confirmation; study of the role of the methodology of scientific cognition in the system of the general methodology of social and natural sciences; examination of worldview standards and ideals associated with intellectualization of management of enterprise holistic development.

Keywords: intellectualization, enterprise management, holistic development of an enterprise, methodology.

Fig.: 3. **Bibl.:** 10.

Chobitok Viktoriia I. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics and Business En-

Чобиток Вікторія Івановна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та організації діяльності суб'єктів господарювання, Українська інженерно-педагогічна академія (ул. Университетская, 16, Харків, 61003, Україна)

E-mail: vika_chobitok@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5272-388X>

tities, Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy (16 Universytetska Str., Kharkiv, 61003, Ukraine)

E-mail: vika_chobitok@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5272-388X>

Вступ. У сучасних умовах господарювання значний успіх розвитку сучасних підприємств забезпечують фахівці, які володіють інтелектом. У цих умовах особливо актуалізуються ресурси, перш за все, сконцентровані в рамках інтелектуальних можливостей людини, що обґрунтовано розглядаються в ролі інтелектуального базису модернізації економіки на основі інноваційних рішень.

Минулий етап технологічної еволюції є як викликом, так і можливостями, що визначає стратегічний вектор розвитку, в тому числі у сфері людських ресурсів, яка характеризується недоліком високоінтелектуальних та інноваційно-компетентних працівників з різних напрямків економіки, включаючи промисловість.

Без розвитку науки в сучасному суспільстві неможлива його інтелектуальна потужність. Наука стала важливим критерієм цивілізованості і культурності людства

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз публікацій щодо формування наукового пізнання як основи інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств свідчить про те, що ці питання розглядалися у працях як зарубіжних, так і вітчизняних науковців, зокрема: Е. Брункінга [1], Н. Валінкевич [2], В. Диканя [3], О. Кузьміна [5], О. Ліпич [5], М. Луцик [6], В. Прохорової [7], А Штангрета [8] та ін.

Питання формування наукового пізнання як основи інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств є актуальними і потребують подальшого дослідження.

Мета статті – формування методології наукового пізнання як основи інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств у сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Науково-технічний розвиток становить головну тенденцію історичного прогресу ХХІ ст. Сцієнтистський напрямок висловлює довіру до науки, визнається однією з головних

цінностей суспільства і доміантним фактором розвитку людства. Прихильники антисцієнтизму критикують науку за помилки, бачать її головною причиною кризових явищ, екологічних і соціальних проблем. Вони вважають, що наука обмежена в своїх можливостях вирішувати головні і гострі проблеми соціального розвитку, ворог людині, негативно впливає на розвиток та культуру.

Процес розвитку сцієнтизму і антисцієнтизму має об'єктивну основу, оскільки наука суперечлива та впливає на людину і суспільство як позитивно, так і негативно. До цих основ додаються суб'єктивно-ідеологічні інтерпретації ролі науки в суспільстві. Тому і сьогодні наука сприймається в суспільстві неоднозначно: з довірою і недовірою, з оптимізмом і песимізмом.

У розвитку суспільства періодично виникають кризові епохи, коли історично складена і закріплена традиція «категоріальна модель світу» перестає забезпечувати трансляцію нового досвіду, виникає необхідність продукування нових видів діяльності. У такі епохи традиційні змісти універсалії культури втрачають функцію світоглядних орієнтирів для масової свідомості. Вони починають критично переоцінюватися, і суспільство вступає в смугу інтенсивного пошуку нових життєвих смислів і цінностей, покликаних орієнтувати людину, відновити втрачений «зв'язок часів», відтворити цілісність її життєвого світу.

Наука виконує в суспільстві ряд функцій (рис. 1), в яких виявляються можливості і здатності науки брати участь у вирішенні важливих, у створенні більш сприятливих умов і змісту життя, у формуванні культури.

Наука формує науковий світогляд, що являє собою цілісність знань про природу, суспільство і людину, де проявляються пізнавальна та світоглядна функції, тому що наукова картина буття не може існує в чистому виді у свідомості людей. Наука поєднує людину з щоденним, релігійним, філософським усвідомленням світу, що постійно переосмислюється [4, 10].

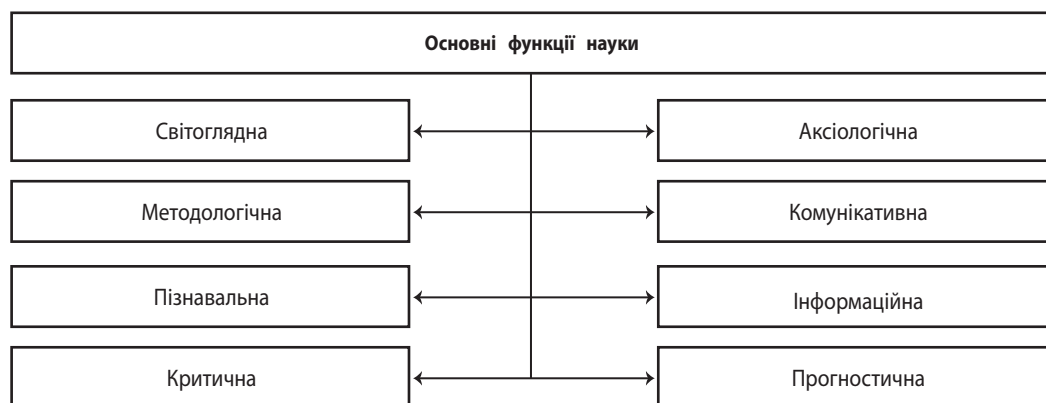

Рис. 1. Основні функції науки

Підґрунтям для формування особистого погляду на буття індивіду є ставлення до себе, інших індивідів та їх природі. Переосмислення картини світу здійснюється у співвідношенні з потребами та інтересами, ідеалами та нормами життєдіяльності. Змінені таким чином знання набувають цінності для суб'єкта, порівнюються з цінностями інших суб'єктів та всього суспільства. В цьому проявляється аксіологічна функція науки.

У сучасному суспільстві наукове пізнання формує інформація як знання, що існує незалежно від тих суб'єктів, яким чином вони здобути. Інформація зберігається в технічних пристроях або письмових джерелах. Вона виступає одним із проявів наукового пізнання в більш широкому її розумінні – як результат відображення матеріальних об'єктів, їх властивостей та інших ознак, які взаємодіють із ними. Обсяг інформації як наукового пізнання постійно зростає, здійснюється її накопичення, систематизація, зберігання і видача користувачам знань. Наука придбала нову інформативну функцію.

Наукова або практична діяльність індивідів формується під впливом цілої сукупності факторів. Результат наукової або практичної діяльності залежить від того, хто діє (суб'єкт) або на що дія спрямована (об'єкт), але й від того, як відбувається конкретний процес, які прийоми та засоби використовуються, що є підґрунтям для формування проблеми методу.

У теорії наукового пізнання, або наукової теорії знання науки (епістемології), використовується трьохелементна модель наукового пізнання, що включає суб'єкт, об'єкт та засоби наукового пізнання. Історію наукового пізнання можна поділити на три епохи [4; 9]:

- класична (зразком визнається об'єктивний опис досліджуваного предмета чи об'єкта, тобто репрезентація його таким, яким він є «насправді»);
- некласична (відмова від об'єктивного опису об'єкта; при описі визнається відносність до засобів пізнання);
- сучасна (наука розвивається відповідно до нового типу об'єктів – «людиновимірними» об'єктами).

Наукове пізнання починає орієнтуватися на пошук предметних структур, які не можуть бути виявлені в повсякденній практиці і виробничій діяльності, воно вже не може розвиватися, спираючись тільки на ці форми практики. Виникає потреба в особливій формі практики, яка обумовлює розвиток підприємств, такою формою практики є науковий експеримент.

Завдяки новим методам побудови знань наукове пізнання як основа інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств отримує можливість пізнати не тільки предметні зв'язки, які зустрічаються в стереотипах, а й проаналізувати зміни об'єктів нової цивілізації. Закінчується етап преднауки і починається нове наукове пізнання. Поряд з емпіричними правилами і залежностями формується особливий тип знання – теорія, що дозволяє отримати емпіричні залежності як наслідок з теоретичних постулатів. Змінюється і категоріальний статус знань – вони можуть співвідноситися вже не тільки зі здійсненим досвідом, але і з практикою майбутнього, а тому формуються категорії «можливого» і «необхідного».

Оскільки демаркація між преднаукою та наукою пов'язана з новим методом продукування знань, проблема генезису науки постає як проблема передумов власне наукового методу дослідження. Ці передумови складаються в культурі у вигляді певних установок мислення, що дозволяють виникнути науковому методу. Їх формування є результатом тривалого розвитку цивілізації.

Наукове пізнання універсальне в тому сенсі, що може зробити предметом дослідження будь-який феномен, може вивчати все в людському світі – будь то діяльність свідомості, психіка або ж господарська діяльність людини. Однак все, що наука робить своїм предметом, вона досліджує з боку закономірностей і причин.

Основні аспекти розуміння науки: наука як діяльність, як система наукових знань і як соціальний інститут. Розуміння науки як системи знань означає накопичення одержуваних даних про природу і суспільство, а також їх критичну оцінку і переоцінку.

Методологію наукового пізнання як основу інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств наведено на рис. 2.

Методологія наукового пізнання як основа інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств, що вирішує ряд властивих задач: розробка і використання методів у дослідженнях; аналіз методологічних парадигм в історії економічної думки; вивчення етапів економічного дослідження, включаючи розкриття механізмів «наукового відкриття» в інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств; аналіз проблеми істини, дослідження її критеріїв і способів підтвердження; дослідження ролі методології наукового пізнання в системі загальної методології соціальних і природних наук; вивчення світоглядних стандартів і ідеалів інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств.

До особливостей наукового пізнання як основи інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств відносяться:

- виявлення і пояснення об'єктивних законів дійсності – природних, соціальних і мислення. Звідси орієнтація дослідження на загальні, істотні властивості об'єкта і їх вираження в системі абстракцій;
- мета і цінність наукового пізнання – це об'єктивна істина, яку можна опанувати переважно раціональними засобами і методами;
- наукове пізнання повинно бути втіленим на практиці підприємства;
- наука продукує спеціальну мову, що характеризується точністю використання термінів, символів, схем;
- наукове пізнання є складним процесом відтворення знань, що утворюють холістичну систему понять, теорій, гіпотез, законів;
- науковому пізнанню притаманна доказовість, обґрунтованість отриманих результатів, достовірність висновків, а також наявність гіпотез або припущень;
- наукове пізнання проходить два основних етапи: емпіричний і теоретичний, які тісно пов'язані між собою;

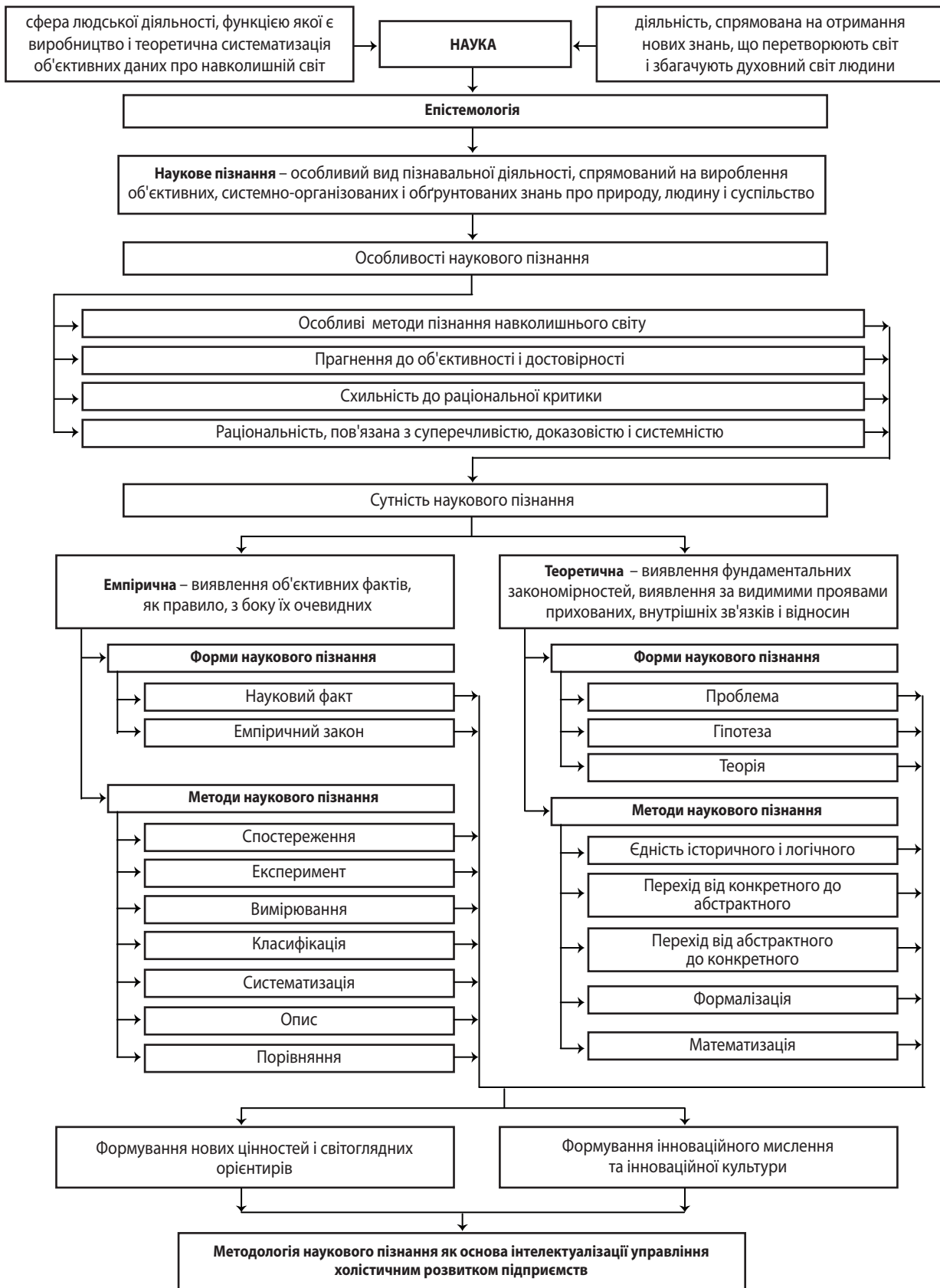

Рис. 2. Методологія наукового пізнання як основа інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств

- наукові знання перевіряються і систематизуються до різних явищ буття.

Критерії наукового пізнання як основи інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств: універсальність, систематизованість, відносна несуперечливість, відносна простота (ефективною вважається та теорія, яка пояснює максимально широке коло явищ, спираючись на мінімальну кількість наукових принципів), пояснювальний потенціал, повнота для цього рівня наукового пізнання.

Наукова істина характеризується об'єктивністю, доказовістю, системністю (впорядкованістю на основі певних принципів), можливістю перевірки.

Активний розвиток науково-технічного прогресу призвів до того, що інтелектуальна праця набрала масових масштабів. Виробництво настільки ускладнилося, що вимагає від працівників винятково високої кваліфікації. Результатом активного розвитку науки стало:

- значне скорочення інтервалів між фундаментальними науковими відкриттями і їх практичним застосуванням;
- розробка та впровадження наукомістких технологій.

Необхідно формувати у персоналу підприємства інноваційну культуру, відповідне мислення. Інноваційність мислення має на увазі розуміння того, що відбуваються швидкі зміни в кожній галузі, і творча людина повинна не тільки вчитися створювати нове самостійно, але і своєчасно реагувати на створюване іншими. Людині з інноваційним мисленням необхідно навчитися адаптуватися до нових умов, мати бажання і потребу працювати з креативними рішеннями в команді для отримання економічного результату.

Класифікація методів наукового пізнання як основи інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств може здійснюватися за різними напрямками:

- за характером і роллю в пізнанні виділяють методи, які складаються з конкретних правил, прийомів і алгоритмів дій (спостереження, експеримент тощо), а також методи, які вказують напрям і загальний метод дослідження (системний аналіз, функціональний аналіз тощо);
- за функціональним призначенням виділяють: загальнолюдські підходи до мислення (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, індукція, дедукція тощо), методи емпіричного рівня (спостереження, експеримент, опитування, вимір), методи теоретичного рівня (моделювання, аналогія, математичні методи, філософські методи, індукція і дедукція);
- за ступенем спільності: філософські методи (діалектичний, формально-логічний, інтуїтивний, феноменологічний), загальнонаукові методи (спостереження, експеримент, аналіз, синтез, моделювання тощо), спеціальні методи.

У діяльності з продукування нових цінностей і світоглядних орієнтирів філософія відіграє особливу роль. Для зміни попередніх життєвих поглядів, які закріплені традиціями в універсальних культурах, в категоріальних структурах

свідомості, необхідно експлікувати їх, зіставити з реаліями буття і критично осмислити їх як цілісну систему. Неусвідомлені, функціонуючі категоріальні структури людського розуміння і діяльності універсальї культури повинні перетворитися на особливі предмети критичного розгляду, вони повинні стати категоріальними формами, на які направлено інноваційну свідомість, що становить найбільш важливе завдання філософського пізнання.

Ця необхідність викликана не тільки пізнавальним інтересом, а реальними потребами в пошуку нових світоглядних орієнтацій, у виробленні та обґрунтуванні нових, гранично загальних програм людської життєдіяльності. Філософія, експлікуючи й аналізуючи сутності універсальї культури, виступає в цій діяльності як теоретичне ядро світогляду.

Сутність інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств полягає у використанні прийомів мислення, що наведено на рис. 3.

Інтелектуалізація управління холістичним розвитком підприємств включає в себе багато складових, а саме: інтелектуалізація праці (зростання ролі розумової праці в будь-яких процесах); інтелектуалізація інформаційної діяльності (поява інтелектуальних інформаційних технологій); інтелектуалізація управління (перехід до економіки, заснованої на наукових знаннях, з формуванням інтелектуального капіталу); інтелектуалізація різнорівневої освіти.

На сучасному етапі сформувався новий соціум, насичений найскладнішою технікою, інтенсивними потоками інформації, високим рівнем міжособистісного взаємодії, опосередкованої масою різних пристроїв. Це призвело до того, що частка інтелектуальної діяльності в житті фахівця різко зростає і стає переважаючою. Нове століття – це століття інтелектуалізації суспільства. Це призводить до істотних змін в теорії і практиці, результатом яких є не просто сукупність знань, умінь, навичок, а набір ключових компетентностей в інтелектуальній сфері.

Інтелектуалізація управління холістичним розвитком підприємств відбувається під впливом інтенсивних інтелектуальних технологій, що реалізуються в різних сферах за допомогою опосередкованих штучних систем.

Процес інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств призведе до підвищення якості життя безпосередньо за допомогою:

- інтелектуалізації всіх видів діяльності;
- цінності інтелектуальної-інноваційної праці та залучення її результатів у діяльність підприємств;
- перетворення інтелектуальної-інноваційної капіталу на стратегічний ресурс.

На очевидне посилення інтелектуалізації в соціальному житті вказують також і інші моменти. Зростає питома вага інтелектуальної діяльності. Інтелектуалізація перетворюється на найбільш значущий елемент економічних активів. Розширюється використання інтелектуалізації технологій, що утворюють універсальний технологічний базис всіх видів діяльності.

Методологія інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств може бути представлена різними концепціями, зосередженими на сучасних аспектах

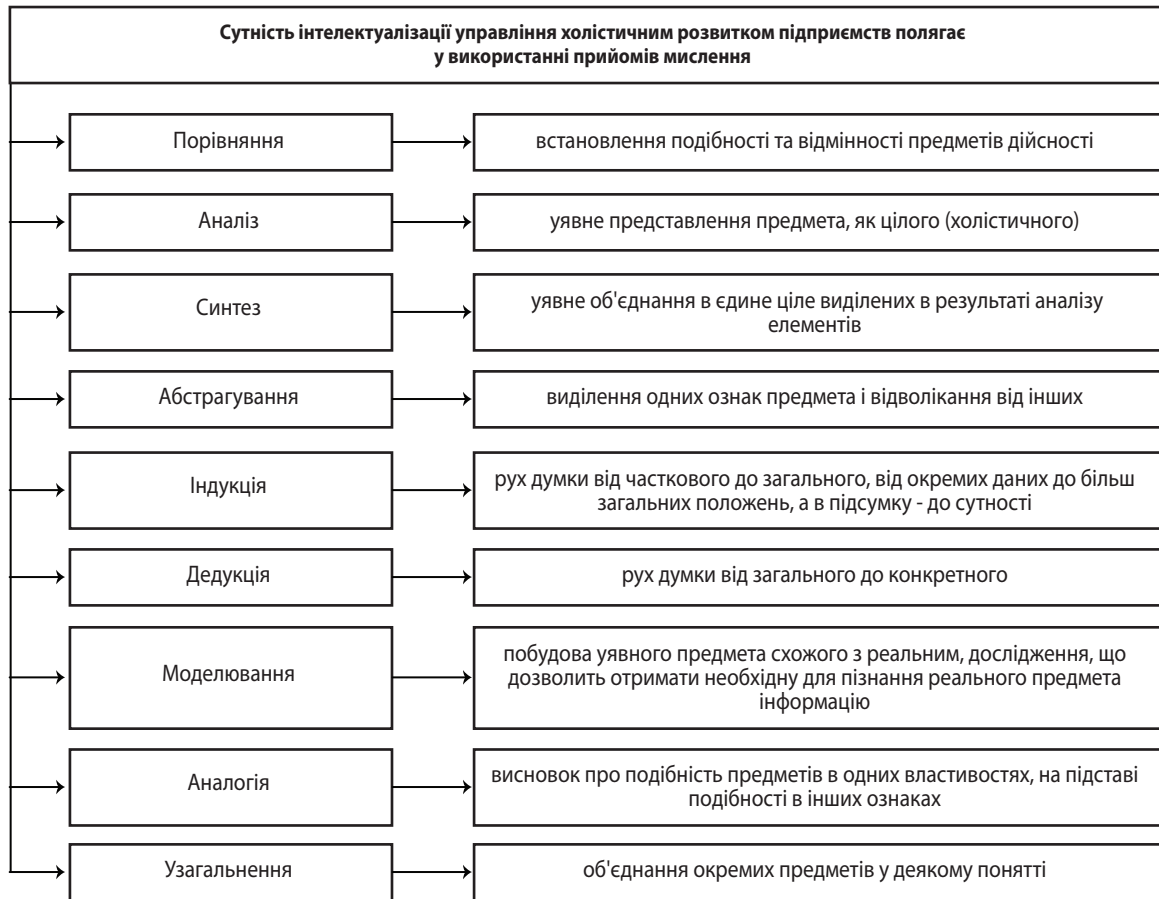

Рис. 3. Сутність інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств полягає у використанні прийомів мислення

управління, обумовлених інноваційними змінами на підприємстві, що нададуть можливість надати достатньо чітке уявлення про специфіку управлінських проблем у сфері інтелектуалізації персоналу та сформулювати шляхи їх вирішення в рамках підвищення цілеспрямованої інноваційної активності підприємств.

Неможливість забезпечення ефективного процесу інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств в нових економічних умовах на основі традиційних підходів, розроблених для умов, в яких сучасні інноваційні підприємства вже не здійснюють свою діяльність, визначають головну ідею дослідження, яка полягає в розробці концепції інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств, що повинно стати основним напрямом у модернізації сучасних підприємств. Це дозволить дослідити, проектувати, а також впроваджувати відповідні управлінські системи та механізми, розвивати з їх допомогою інтелектуально-інноваційні компетенції персоналу, націлені на розвиток та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств.

Висновок. Перехід на постіндустріальний та інформаційний шаблони розвитку привів до зміни характеру виробленої вартості і до підвищення значення інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств. у сучасному суспільстві великого значення набувають нематеріальні ресурси; головним нематеріальним ресурсом

соціально-історичного процесу завжди були і залишаються люди, запорука успіху соціально-економічного прогресу полягає в новому суспільстві, а саме в активізації інтелектуального потенціалу. На сьогодні ефективна активізація інтелектуально-інноваційної праці і є головним завданням управління.

У сучасних перманентних умовах в різних сферах діяльності для того, щоб утримати позиції лідера, недостатньо використовувати стандартні підходи, необхідно взяти на озброєння так званий інноваційний підхід, основою якого є інтелектуалізація управління холістичним розвитком підприємств.

У статті запропоновано методологію наукового пізнання як основу інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств, що вирішує низку властивих задач, таких як: розробка і використання методів у дослідженнях; аналіз методологічних парадигм в історії економічної думки; вивчення етапів економічного дослідження, включаючи розкриття механізмів «наукового відкриття» в інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств; аналіз проблеми істини, дослідження її критеріїв і способів підтвердження; дослідження ролі методології наукового пізнання в системі загальної методології соціальних і природних наук; вивчення світоглядних стандартів і ідеалів інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брукинг Э. Интеллектуальный капитал / под ред. Л. Н. Ковачин. СПб.: Питер, 2001. 288 с.
2. Валінкевич Н. В. Інтелектуалізація розвитку підприємств // Інтелектуальна економіка: глобальні тенденції та національні перспективи : матеріали II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Житомир, 26 трав. 2016 р.). Житомир : ЖНАЕУ, 2016. С. 110–116.
3. Дикань В. Л., Корнілова І. В. Інтелектуальні інвестиції в логістичних системах. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2010. № 29. С. 199–203.
4. Економічна енциклопедія : у 3 т. Т. 3 / гол. ред. Б. Д. Гаврилишин. Київ – Тернопіль : Академія народ. господарства, 2002. 951 с.
5. Кузьмін О. Є., Ліпич О. А. Концептуальні засади управління інтелектуальним капіталом підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. № 11. С. 137–144.
6. Луцик М. В. Роль інформації та знань в розвитку інтелектуальних ресурсів національної економіки. *Вісник Львівського університету*. Серія економічна. 2014. Вип. 51. С. 275–281.
7. Прохорова В. В., Чобіток В. І. Економічна оцінка зовнішньої та внутрішньої ефективності інноваційних трансформацій в освіті // Конкурентоспроможність підприємств у міжнародному цифровому просторі : монографія / за ред. О. В. Ареф'євої. Київ : НАУ, 2019. С. 95–105.
8. Штангрет А. М. Управління процесом формування людського капіталу як основи розвитку економіки знань. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. № 3. Т. 25. С. 396–400.
9. Вікіпедія – вільна енциклопедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
10. Тут цікаво. URL <http://tut-cikavo.com/suspilstvo/tsyatyta-aforyzmy/575-zukhvali-i-mudri-tsitati-vinstona-cherchillya>

REFERENCES

- Bruking, E. *Intellektualnyy kapital* [Intellectual Capital]. St. Petersburg: Piter, 2001.
- Dykan, V. L., and Kornilova, I. V. "Intellektualni investytsii v lohistychnykh systemakh" [Intellectual Investment in Logistics Systems]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 29 (2010): 199-203.
- Ekonomichna entsyklopediia* [Economic Encyclopedia], vol. 3. Kyiv; Ternopil: Akademiia narod. hospodarstva, 2002.
- Kuzmin, O. Ye., and Lypych, O. A. "Kontseptualni zasady upravlinnia intellektualnym kapitalom pidpriemstva" [Conceptual Principles of Enterprise Intellectual Capital Management]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 11 (2011): 137-144.
- Lutsyk, M. V. "Rol informatsii ta znan v rozvytku intellektualnykh resursiv natsionalnoi ekonomiky" [The Role of Information and Knowledge in the Development of Intellectual Resources of the National Economy]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii ekonomichna*, no. 51 (2014): 275-281.
- Prokhorova, V. V., and Chobitok, V. I. "Ekonomichna otsinka zovnishnyoi ta vnutrishnyoi efektyvnosti innovatsiinykh transformatsii v osviti" [Economic Evaluation of External and Internal Effectiveness of Innovative Transformations in Education]. In *Konkurentospromozhnist pidpriemstv u mizhnarodnomu tsyfrovomu prostori*, 95-105. Kyiv: NAU, 2019.
- Shtanhret, A. M. "Upravlinnia protsesom formuvannia liudskoho kapitalu yak osnovy rozvytku ekonomiky znan" [Managing the Process of Human Capital Formation as a Basis for the Development of the Knowledge Economy]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, vol. 25, no. 3 (2015): 396-400.
- Tut tsikavo. <http://tut-cikavo.com/suspilstvo/tsyatyta-aforyzmy/575-zukhvali-i-mudri-tsitati-vinstona-cherchillya>
- Valinkevych, N. V. "Intellektualizatsiia rozvytku pidpriemstv" [Intellectualization of Enterprise Development]. *Intellektualna ekonomika: hlobalni tendentsii ta natsionalni perspektyvy*. Zhytomyr: ZhNAEU, 2016. 110-116.
- Wikipediia - vilna entsyklopediia. <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

Стаття надійшла до редакції 07.02.2020 р.